

30. august 2022

Lahend 21854/18 - positiivsed kohustused

Tusă vs. Rumeenia

Artikkel 8

Asjaolud

2008. aasta jaanuaris pöördus kaebaja onkoloogi juurde seoses sellega, et ta leidis enda vasakust rinnast tüki. Onkoloog tegi analüüsid ja soovitas kaebajale keemiaravi ning rinna eemaldamise operatsiooni. Kaebajale tehti keemiaravi, mille tulemusel kahtlane tükk kadus rinnast. Vaatamata sellele soovitas onkoloog kaebajale jätkuvalt rinna eemaldamise operatsiooni. 2008. aasta aprillis eemaldas kirurg kaebaja vasaku rinna koos osade seda ümbritsevate lihastega ning lümfisõlmedega. 2010. aastal läks kaebaja endokrinoloogi juurde, kes vaatas läbi tema haiguslood. Endokrinoloogil tekkisid kahtlused kaebaja vähi diagnoosi osas, sest pärast operatsiooni võetud kudede analüüs näitas, et kaebaja põdes healoomulist rinnahaigust, mitte vähki. Sellest tulenevalt leidis kaebaja, et ta oli langenud meditsiinilise hooletuse ohvriks ning otsustas kasutada siseriiklike õiguskatisevahendeid.

2010. aasta mais esitas kaebaja kuriteokaebuse mõlema arsti (onkoloogi ja kirurgi) osas seoses kehavigastuse tekitamisega. Prokuratuur otsustas 2014. aasta juulis menetluse lõpetada, sest jõudis järeldusele, et onkoloog oli küll hooletu, kuid tema tegu on aegunud. Kirurgi osas leidis prokuratuur, et kirurg oli teostanud operatsiooni meditsiiniliselt õigesti. Kirurg lähtus operatsiooni tehes onkoloogi diagnoosist, mille õigsuse eest vastutab onkoloog mitte kirurg. Seejärel alustas kaebaja tsiviilmenetlust mõlema arsti osas, mis ei toonud talle soovitud tulemust, sest kohtud leidsid, et arstid ei olnud hooletud. Kirurgi osas märkis maakohus, et ei olnud kehtestatud ühtegi kutsestandardit, mis kohustas kirurgil onkoloogi diagnoosi üle vaatama. Kaebaja esitas ka hagi deliktiõiguse alusel, mille menetlus on veel hetkel pooleli. Lisaks algatas kaebaja ka onkoloogi ja kirurgi osas distsiplinaarmenetluse, kus leiti, et kaebajale osutati vähivastu valesi ning, et onkoloog ei järginud kutsestandardit. Kirurgi osas lõpetati distsiplinaarmenetlus seoses kirurgi surmaga.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 2, 6 ja 8 ning leiab, et tema vasak rind eemaldati valediagnoosi tõttu ning kaebab siseriiklike kohute järelduste üle.

EIK seisukohad

EIK otsustas kaebaja kaebused lahendada üksnes artikli 8 alusel. EIK märkis, et Rumeenia õigusraamistik võimaldas kaebajal valida mitme menetlusliigi vahel, mis kõik võisid esialgu tunduda kaebaja jaoks soodsad, kuid kaebaja poolt algatatud menetlused ei andnud kaebajale soovitud tulemust. Näiteks nii kriminaal- kui ka distsiplinaarasjas jõuti järeldusele, et onkoloog ei täitnud oma ametikohustusi piisava hoolega, kuid lähtuvalt eriseadusest nr 96/2006 ei saanud onkoloogi selle eest vastutusele võtta. EIK leidis, et Rumeenia õigusraamistik osutus kaebaja asjas loiuks ja tülikaks. Siseriiklikud kohtud peatasid menetlusi mitmel korral, sest kaebaja otsustas kasutada kõiki võimalike menetlusi, mille tulemusel võimalik kriminaalvastutus onkoloogi osas aegus. Seda ei saa aga kaebajale ette heita, et ta kasutas kõiki võimalike menetlusi, sest on arusaadav, et ta soovis selgust oma olukorrale ning ka kompensatsiooni talle tekitatud kahju eest. Deliktimenetlus, mis on teoreetiliselt ainuke menetlus, mille kaudu oleks võimalik kaebajal saada kompensatsiooni talle tekitatud kahju eest, on endiselt pooleli, mis algas 9 aastat pärast seda, kui kaebaja esitas oma hagi kohtusse ja 14 aastat pärast onkoloogi vastuvõttu ning operatsiooni. Sellest tulenevalt jõudis EIK järelduseni, et siseriikliku

---

¹ Lühiülelaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

õigusega kehtestatud õiguslik mehhanism ei olnud kaebaja puhul nii tõhus kui EIK-i pretsedendiõigus eeldas ja sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 8 rikkumise.

EIK otsustas, et Rumeenia peab maksma kaebajale 7500 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ning 2200 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

30. august 2022

Lahend 52808/09 - väljendusvabadus

Sergey Sorokin vs. Venemaa

Artikkel 10

Asjaolud

Kaebaja on ajakirjanik, kes avaldas intervjuu piirkonna siseministeeriumi juhi asetäitja L.-ga seoses skandaaliga, mis oli seotud kõrgete riigiametnikega. Seejärel algatati kriminaalasi L. suhtes, kuna ta avaldas teavet operatiivtegevuse kohta, mida käsitleti riigisaladusena. Linnakohus andis loa läbiotsimiseks kaebaja korteris ja konfiskeerida seadmed, mis sisaldasid teavet L. intervjuu kohta. Kaebaja arvuti, neli kõvaketast ja helikassett konfiskeeriti ära. Kaebaja kaebused siseriiklikult tasandil ei olnud tema jaoks edukad.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 10 ja väidab eelkõige seda, et läbiotsimise ja konfiskeerimise määrus olid sõnastatud nii laialt, et kõik tema elektroonilised seadmed konfiskeeriti k.a ka need, mis sisaldasid konfidentsiaalset teavet, mis ei olnud seotud selle kriminaalasjaga. Samuti väidab kaebaja, et hilisem kohtulik kontroll tema suhtes rakendatud meetmete osas ei suutnud tasakaalustada ajakirjanduslike allikate kaitset kriminaaluurimise vajadusega.

EIK seisukohad

EIK märkis, et kaebaja kodu läbiotsimine ja temalt elektroonikaseadmete konfiskeerimine kujutas endast sekkumist kaebaja sõnavabaduse teostamisse. Vaidlustatud meetmetel oli siseriiklikus õiguses üldine õiguslik alus, kuid puudusid menetluslikud tagatised, mis kaitseksid ajakirjandusallikaid ning käsitleksid andmekandjate konfiskeerimist ja nende uurimist. EIK leidis, et kuigi siseriikliku kriminaalmenetluse seaduses olid üldiselt kehtestatud teatud kaitsemeetmed seoses läbiotsimiste ja konfiskeerimistega, ei näinud need sõnaselgelt ette konfidentsiaalsete ajakirjandusallikate kaitset. Lisaks ei olnud selge, kuidas, kui üldse, kohaldati siseriiklikke õigusnorme, mis panevad meediaväljaande toimetustele kohustuse mitte avaldada konfidentsiaalsuse/anonüümsuse tingimusel esitatud teavet/allikaid, mida kohaldati otsingute ja otsingute kontekstis.

Sellest tulenevalt ei olnud EIK veendunud, et siseriiklik õigusraamistik oli sel ajal taganud ajakirjanduslike allikate vajaliku õiguskaitse meelevaldse sekkumise eest. EIK leidis, et sekkumine ei olnud igal juhul „demokraatlikus ühiskonnas vajalik“ järgmistel põhjustel:

- läbiotsimismääruse andmisel ei olnud linnakohtu arutluskäik sisaldanud kaalutlust, st analüüsimist, kas uurimise huvid tõendite kogumisel olid piisavad, et kaaluda üles üldine avalik huvi ajakirjanduslike allikate kaitse vastu;
- Komi Vabariigi Ülemkohus piirdus läbiotsimise formaalse õiguspärasuse kontrollimisega selle asemel, et hinnata uurimisorganite tegevuse vajalikkust ja proportsionaalsust;

- läbiotsimis- ja konfiskeerimismeetmete lubamisel ei andnud linnakohus uurimisasutustele korraldust kasutada mingeid sõelumisprotseduure ega muul viisil taganud, et ametiasutused ei pääseks ligi kaebaja muule isiku- ja ametialasele teabele, mis ei olnud seotud käesoleva asjaga. Samuti ei olnud linnakohus konkreetselt põhjendanud oma järeldust, et kõigi kaebaja andmete otsing oli uurimise jaoks vajalik.

EIK tuvastas artikkel 10 rikkumise ning leidis, et puudub vajadus uurida kaebuse vastuvõetavust ja põhjendatust EIÕK artiklite 6, 8 ja 13 alusel. EIK leidis, et Venemaa peab kaebajale maksma 7500 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ning 6000 eurot kulude katteks.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

30. august 2022

Lahend 21648/11 - positiivsed kohustused

Traskunova vs. Venemaa

Artikkel 2

Asjaolud

Kaebaja tütar (A.T.) suri, kui ta osales uue skisofreenia ravimi (asenapiini) kliinilises uuringus. See oli teine sedalaadi kliiniline uuring, milles ta osales. Uurimise käigus selgus, et ta tütar oli vajunud koomasse ja suri südamehaiguse tõttu, mis oli jäänud avastamata ja mida oli raskendanud eksperimentaalne ravim. Kaebaja katse algatada distsiplinaarmenetlus vastutavate isikute suhtes ebaõnnestus. Ekspertkomisjon uuris juhtumit ja leidis, et kliinilised uuringud viidi läbi kõiki nõutud nõudeid järgides ning otsest põhjuslikku seost surma ja ravimi võtmise vahel ei olnud. Ametivõimud keeldusid kriminaalmenetlust algatamast ja siseriiklikud kohtud jätsid kaebaja vaidlustuse selle otsuse peale rahuldamata. Eeluurimise ekspertiisidest selgus samas, et A.T.-l oli diagnoosimata südameveresoonehaigus ja, et kõnealuse eksperimentaalravimi võtmine võis tema seisundit halvendada ja seega kaudselt põhjustada tema surma.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 2 ning leiab, et tema tütre arstid seadsid tema tütre elu ohtu, kui ei teostanud põhjaliku arstliku ülevaatus/kontrolli ja seejärel ei jälginud piisavalt tema seisundit ning ei katkestanud uuringut niipea, kui ilmnisid kõrvalmõjud.

EIK seisukohad

EIK uuris asja sisulisest ja menetluslikust aspektist.

EIK märkis, et sisulisest aspektist olid käesoleva juhtumi asjaolud väljunud pelgalt meditsiinilise hooletuse piiridest. Kaalul oli A.T. ohutus kliinilise uuringu ajal, millega seoses oli uus ravim ametivõimude poolt heaks kiidetud. EIK märkis, et selliste toodete kliinilised uuringud toovad kaasa loomupäraseid riske uuringus osalejate tervisele ja elule ja sellega seoses on riikidel positiivne kohustus võtta vastu ja rakendada meetmeid, mis tagaksid uuringus osalejate ohutuse. Sellest tulenevalt järeltas EIK, et asjas oli seega võtmeküsimuseks see, kas kaebaja tütre kaasamisel uue ravimi kliinilistesse uuringutesse olid ametivõimud täitnud oma positiivse kohustuse ja taganud süsteemi ning piisava kontrolli, et vähendada riske mõistliku miinimumini.

EIK leidis, et juhtumi toimumise ajal kehtinud õigusraamistikus ei olnud võimalik tuvastada puudusi, kuid selle praktilisel rakendamisel seoses käeoleva juhtumisega olid järgmised kahtlused:

- 1) Ei ilmnenud, et A.T. suhtes oleks läbi viidud enne kliinilises uuringus osalemist põhjalik meditsiiniline ülevaatus, mis tulenes siseriiklikust regulatsioonist. Samuti puudus igasugune teave tema tervisliku seisundi jälgimise osas mõlema kliinilise uuringu ajal.
- 2) Hoolimata sellest, et pärast esimest kliinilist uuringut ilmnesis A.T-l tunnused, mille põhjal tulnuks kahelda tema kaasamises järgmisesse uuringusse, siis ta ikkagi kutsuti järgmises uuringus osalema ilma, et oleks nõuetekohaselt uuritud tema tervislikku seisundit.

EIK märkis, et kohtu ülesanne ei ole spekuloida, kas A. T. südame-veresoonkonnahaigust oleks võinud avastada, kui ta oleks läbinud vastava arstliku läbivaatuse. Samas aga arvestades seda, mis tema jaoks oli kaalul, leidis EIK, et oli vastuvõetamatu, et A.T. lubati kliinilistesse uuringutesse ja, et tal lubati neis jätkamist, millega rikuti siseriikliku süsteemi enda loodud reegleid ja kaitsemeetmeid.

Samuti seadis EIK kahtluse alla A.T. nõusoleku seoses tema osalemisega uuringutes. Asjaolude pinnalt võis pidada teda nõuetekohaselt teavitatuks seoses uuringutega kaasnevatest üldistest riskidest. Samas vastutavad tervishoiutöötajad jätsid tegemata elementaarse tervisekontrolli, mille tulemusel tervisehoiutöötajad ei olnud teadlikud tema tegelikust tervislikust seisundist, sealhulgas tema südame-veresoonkonna haigusest, mille tagajärjel ei saanud A.T. täieliku teavet, mis võimaldanuks hinnata konkreetseid riske ning teha teadliku valikut uuringust osalemiste osas.

Lisaks märkis EIK, et vaimset haavatavust silmas pidades oli oluline, et vaimuhaigetel patsientidel oleks kõrgendatud kaitse seoses nende kaasamisega uuringutesse ning nende osalemisel kaasneksid eriti tugevad kaitsemeetmed, mis võtavad arvesse osaleja vaimse seisundi iseärasusi ja selle arengut aja jooksul.

EIK märkis, et menetluslikust aspektist oli juhtumi hindamisel oluline uurida, kas kõnealused kliinilised uuringud viidi läbi kooskõlas asjakohase õigusliku raamistikuga ja, et kas järgiti kehtivaid kaitsemeetmeid. EIK leidis, et ametivõimud ei olnud seda teinud. EIK hinnangul ei võtnud ametivõimud arvesse ekspertide järeldusi A.T. igakülge arstliku läbivaatuse või tervisekontrolli ilmse puudumise kohta enne või mõlema katse ajal. Samuti ei andnud ametivõimud hinnangut ekspertide järeldustele, kui nad osutasid vastunäidustustele A.T. osalemise kohta teises kliinilises uuringus.

EIK leidis, et eeltoodud kaalutlused on piisavad, et kohus saaks järeldada, et vastustajariik ei ole täitnud EIÕK artiklist 2 tulenevaid sisulisi ja menetluslike kohustusi. Eelkõige ei olnud nad taganud õigusliku raamistiku tõhusat rakendamist ja toimimist, et kaitsta kaebaja tütre, vaimuhaige ja seega haavatava isiku, õigust elule eksperimentaalsete ravimite kliiniliste uuringute kontekstis.

EIK tuvastas artikkel 2 rikkumise ja leidis, et Venemaa peab kaebajale maksma 20 000 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ning 270 eurot kulude katteks.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

30. august 2022

Lahendid 46564/15 ja 68140/16 - õiglane kohtupidamine

Korporativna Targovska Banka AD vs. Bulgaaria

Artiklid 6-1 ja 46-2 ning protokoll nr 1 artikkel 1

Asjaolud

Kaebajad on Korporativna Targovska Banka AD (KTB), mis oli Bulgaaria pank, endised direktorid. Bulgaaria keskpank (BNB) pani KTB erihalduse alla, tagandas ametist kõik selle juhatuse ja nõukogu liikmed ning määras panka juhtima erihaldurid. Kaebajad taotlesid edutult, et kohus tunnistaks selle otsuse tühiseks.

Mitu kuud hiljem tühistas BNB KTB panganduslitsentsi ja pikendas erihaldurite volitusi kuni Sofia linnakohtu poolt likvideerijate määramiseni. Mitmed isikud ja/või organid, sealhulgas KTB aktsionärid ja endised direktorid, püüdsid edutult taotleda litsentsi äravõtmise otsuse kohtulikku läbivaatamist kõrgeimas halduskohtus. Lõpuks rahuldaski Sofia linnakohtus BNB avalduse, kuulutades KTB maksejõuetuks ja käskis selle likvideerida. Selle menetluse käigus esindasid KTB-d erihaldurid. KTB aktsionärid taotlesid edutult luba menetlusse sekkumiseks ja kaebasid koos endiste tegevjuhtidega Sofia linnakohtu otsused edasi, kuid nende taotlused polnud nende jaoks edukad.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad artiklitele 6 ja 13 ning protokoll nr 1 artiklile 1 ning kaebavad selle üle, et KTB-lt võeti ära panganduslitsents ning raskuse üle seda otsust vaidlustada.

EIK seisukohad

Artikkel 6-1 käsitus seoses panganduslitsentsi tühistamise kohtuliku läbivaatamisega

Seoses sellega märkis EIK, et EIK praktika kohaselt peab saama vaidlustada otsust, millega on võetud pangalt ära panganduslitsents. Valitsus väitis, et KTB-l oli võimalik seda teha. Samas EIK leidis, et siseriiklikud asjakohased õigusaktid ja see, kuidas Bulgaaria kohtud neid kohaldasid, ei võimaldanud KTB-l litsentsi tühistamise otsuse nõuetekohast kohtulikku kontrolli ning sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 6-1 rikkumise.

Artikkel 6-1 käsitus seoses esindamisega likvideerimismenetluses

EIK leidis, et likvideerimismenetluses võeti KTB-lt õigus esitada oma hagi ning KTB endiste juhtide katsed seda teha lükati tagasi. EIK märkis, et KTB kahel suurimal aktsionäril oli olnud võimalik menetlusse sekkuda, kuid ainult kolmandate isikutena ja ilma edasikaebeõigusega. Lõppkokkuvõttes järeldas EIK, et KTB-d esindasid likvideerimismenetluses BND-st sõltuvad isikud ja seetõttu ei saanud KTB iseseisvalt oma seisukohti esitada. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 6-1 rikkumise.

Protokoll nr 1 artikkel 1

EIK märkis, et BNB otsusel KTB tegevusluba ära võtta ei kaasnud menetluslike tagatisi. Seetõttu puudusid kaitsemeetmed omavoli vastu. Sellest järeldus, et KTB omandisse sekkumine ei olnud seaduslik ning on vastuolus protokoll nr 1 artikliga 1.

Artikkel 13

EIK otsustas, et kaebusi ei ole vaja uurida artikkel 13 alusel.

Artikkel 46

EIK märkis, et menetluse taasalustamine sellistel juhtudel (nagu käesolev juhtum) oleks põhimõtteliselt ainuke sobiv viis rikkumise heastamiseks (otsuste ja tagajärgede tühistamine). Sellegipoolest ei tohiks EIK otsused põhjendamatult rikkuda õiguskindluse põhimõtteid tsiviilkohtumenetluses. Menetlus peaks olema korraldatud viisil, mis annaks KTB-le tõhusa võimaluse keskpangapoolseid tegevusloa tühistamise põhjendusi vaidlustada. EIK märkis, et sellegipoolest tuleb iga selline läbivaatamismenetlus korraldada viisil, mis annaks KTB-le tõhusa võimaluse vaidlustada järeldused, mis ajendasid BNB-d nõuetekohase esinduse kaudu oma tegevusloa ära võtma. Eelkõige peab KTB-l olema juurdepääs kõikidele aruannetele või muule materjalile, mis oli neid järeldusi mõjutanud.

See oli kolmas Bulgaaria panganduslitsentse hõlmav asi. EIK hinnangul peaks riik peaks uurima, kas nende rikkumiste põhjuseks olid lüngad õigusaktides või viis, kuidas kõrgem kalduskohus neid tõlgendas ja kohaldas. Bulgaaria peaks muutma ka probleemseid esindusõiguse sätteid.

Artikkel 41

EIK jättis KTB nõuded varalise kahju hüvitamiseks ning kulude hüvitamiseks rahuldamata.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

30. august 2022

Lahend 47358/20 - positiivsed kohustused

C vs. Rumeenia

Artikkel 8

Asjaolud

Kaebaja töötas raudteejaamas koristajana. Raudteejaam kuulus Rumeenia riigi omanduses olevale raudtee-ettevõttele. Kaebaja esitas kuriteokaebuse raudteejaama juhataja (C.P.) vastu, kus süüdistas teda korduvas seksuaalses ahistamises. Prokuratuur lõpetas asja uurimise, sest nende hinnangul toimepandud teod ei vastanud karistusseaduses sätestatud seksuaalse ahistamise kuriteokoosseisu nõuetele. Selle otsuse jättis jõusse ka peaprokurör ja seejärel ringkonnakohus. Mõlemad põhjendasid seda peamiselt sellega, et teos puudus alandamine osa, mis on siseriikliku õigusega nõutav, et tegu saaks käsitleda kuriteona.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artikli 6-1 rikkumisele ning kaebab viisi üle kuidas ametivõimud, eelkõige prokurörid ja kohtud, uurisid ja reageerisid kaebaja alandavale ja piinlikule olukorrale. Kaebaja leiab, et ta jäeti ilma õiglasest lahendusest ning see avaldas negatiivseid tagajärgi tema eraelule, suhetele töökaaslastega ja tervisele üldiselt.

EIK seisukohad

EIK leidis, et kaebuse aluseks olevad faktid puudutasid kaebaja psühholoogilist puutumatumust ja tema seksuaalelu, mis mõlemad kuuluvad artikliga 8 kaitstud isikliku sfääri alla. EIK märkis, et kaasus puudutas töökohal seksuaalse ahistamise eest kaitsmiseks loodud süsteemi rakendamist. Kaasuse faktilised asjaolud kuuluvad selliste tegude kategooriasse, mille kohta EIK on juba varem oma praktikas leidnud, et piisavat tõhusat kaitset pakkuv õigusraamistik ei nõua alati konkreetset tegu hõlmava tõhusa kriminaalõiguse sätte olemasolu.

Riigi omanduses olev raudtee-ettevõtte esindas avalik-õiguslikku asutust, mille toimingud võivad EIÕK alusel tuua kaasa riigi vastutuse. Kuigi raudtee-ettevõtet oli teavitatud kaebaja seksuaalse ahistamise väidetest, oli raudtee-ettevõtte sellele vähe reageerinud ja näis, et sisejuurdlust ei toimunud. Seega oli EIK-l võimatu hinnata, kas tööandja tasandil oli kehtestatud mehhanisme seksuaalse ahistamise käsitlemiseks töökohal. See võib iseenesest olla vastuolus artikli 8 nõuetega. Sellega seoses kordas EIK, et asjakohased ELi õigusaktid mõistsid seksuaalse ahistamise ühemõtteliselt hukka ka kutsudes riike üles võtma selle vastu ennetavaid meetmeid. Sellegipoolest, kuna kaebaja kaebuse põhirõhk oli prokuröride ja kohtute puudulikul vastusel tema kaebustele, uuris EIK mehhanisme, mille ametivõimud olid kehtestanud ja mida kaebaja oli saanud kasutada.

EIK märkis, et siseriikliku õiguse kohaselt oli seksuaalne ahistamine kriminaalkorras karistatav ja seda peeti kõige tõsisemaks ahistamise vormiks. Käesoleval juhul leidsid politsei ja prokurör, et kriminaaluurimine oli vajalik. Seega ei olnud kaebajal põhjust kahelda, et kriminaaluurimine on tõhus. Seega ei saanud kaebajalt nõuda, et ta kasutaks muid õiguskaitsevahendeid nagu näiteks tsiviilhagi. Sellest tulenevalt oli küsimus selles, kas kaebaja suhtes toimepandud seksuaalse ahistamise süüdistusi käsitlevas kriminaalmenetluses oli riik piisavalt kaitsnud kaebaja õigust eraelule.

EIK hinnangul oli kaebaja kaebuse uurimine alanud viivitamata ja kõigi siseriiklike otsustega kinnitati, et C.P. oli toime pannud väidetavad teod. Nendes otsustes ei olnud samas aga midagi, mis võimaldaks EIK-l kindlaks teha, kuidas ametivõimud oma lõpliku järelduseni jõudsid. Prokuratuur kirjeldas üksikasjalikult esitatud tõendeid selgitamata, kuidas see tema otsust toetab. Samuti näib, et prokuratuur ei asetanud kaebaja avaldusi konteksti ega pidanud neid asjakohasteks tõenditeks. Sellega seoses kordas EIK, et sarnaselt perevägivallaga ei tule seksuaalse ahistamise juhtumid alati päevavalgele, kuna neist teavitatakse jätkuvalt oluliselt vähem ning sageli toimuvad need isiklikes suhetes ja suletud uste taga, mis teeb ohvrite jaoks veelgi raskemaks nende tõendamise. EIK hinnangul ei olnud ei prokuratuur ega ringkonnakohus selgitanud oma järeldust, et kaebaja ei tundnud end alandatuna.

EIK leidis kokkuvõtvalt, et käesoleva asja uurimisel tehti olulisi vigu, mis kujutasid endast EIÕK artiklist 8 tulenevate riigi kohustuste rikkumist.

EIK leidis, et Rumeenial tuleb kaebajale maksta 7500 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõtte](#) (inglise keeles)

30. august 2022

Lahend 13326/18 - tõhus uurimine

Pârvu vs. Rumeenia

Artikkel 2

Asjaolud

Kaebaja abikaasat tulistati politseioperatsiooni käigus surmavalt pähe. Juhtum leidis aset plaanilise politseioperatsiooni käigus, kus politsei püüdis vahistada isikut, kelle suhtes oli väljastatud Euroopa vahistamismäärus ning, keda peeti ohtlikuks talle omistatud mõrva ja röövimise tõttu. Üks politseinik avas kaebaja abikaasa juhitud auto tagaukse ja tulistas kaebaja abikaasat pähe. Kohe selgus, et tabatu oli vale isik. 11 aastat kestnud tapmise uurimine jõudis järeldusele, et intsident hõlmas seaduslikku enesekaitset ja juhuslikku tulistamist. Uurimine lõppes prokuröri otsusega, et kaebaja abikaasat tulistanud politseinik tegutses õiguspäraselt enesekaitseks, et tagada teiste politseinike elu. Samas väideti, et tulistamine oli juhuslik (lõök vastu küünarnukki, mille tõttu toimus tulistamine). Kaebaja vaidlustused siseriiklikul tasandil ei olnud tema jaoks edukad.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 2 ja kaebab politsei ülemäärase jõu kasutamise üle ning väidab, et tema abikaasa sattus politseioperatsiooni ajal paanikasse, sest arvas, et teda ründab kuritegelik jõuk, sest autot ümber piiranud politseinikud oli tavariietes. Samuti kurdab kaebaja selle üle, et tema abikaasa tapmise uurimine ei olnud tõhus, see oli liiga pikk ning vastuolusid täis.

EIK seisukohad

Subjektiivselt küljest märkis EIK, et kaebaja abikaasat tulistanud politseiniku tegevusele oli esitatud kaks selgitust - õigustatud enesekaitseargument, et tagada teiste politseinike elu ning juhuslik tahtmatu tulistamine.

Kohtul tekkis kahtlus, kas surmava jõu kasutamist saab pidada absoluutselt vajalikuks ja õigustatuks ning kas kaebaja abikaasat tulistanud politseiniku saab pidada ausalt käitunuks. Riikliku Kohtumeditsiini Instituudi arvamus, mis avaldati peaaegu 7 aastat pärast juhtumi uurimise algust, näis samuti toetavat EIK kahtlusi tulistamise juhuslikkuses. Veelgi enam, uurijatel ei õnnestunud küsida neuroloogi ekspertarvamust, et teha kindlaks, kas kirjeldatud löök küünarnukki võis viia surmava tulistamiseni, hoolimata sellest, et seda nõudsid kaks siseriiklikku kohust.

Seoses politseioperatsiooni enda läbiviimisega leidis EIK, et uurimine ei olnud piisavalt käsitletud, miks kaebaja abikaasat tulistanud politseinik oli sekkunud. Ta ei kuulunud eriväljaõppega politseinike rühma, kelle ülesanne oli kahtlustatav liikumisvõimetuks muuta ning ilmselt oli ta tegutsenud väljaspool oma ülesannet.

EIK hinnangul ei olnud politseioperatsioon kavandatud nii, et surmava jõu kasutamine oleks minimaalne. Sellesse oli kaasatud märkimisväärne hulk politseijõudusid, kuid tegutseti ebausaldusväärse teabe põhjal. Tegemist oli olulise veaga, mis sai politseile selgeks alles pärast surmaga lõppenud tulistamist. Selle vea uurimisel oli puudujääke ja prokuröri otsuses oli vaid pealiskaudselt selgitatud, kuidas see võimalik oli. Lisaks ei olnud selge, kas kõnealustes sündmustes osalenud politseinikud olid selgelt tuvastatavad kui politseiametnikud. Samuti ei õnnestunud neil korraldada kiirabi kohale jõudmist ja kannatanu pidi selle saabumist ootama umbes 15 minutit.

Lisaks juhtis EIK tähelepanu, et valitsus ei olnud selgitanud, kas kodanike kaitsmiseks omavoli ja jõu kuritarvitamise eest on kehtestatud piisav õigusraamistik.

Sellest tulenevalt järeldas EIK, et politsei reageerimisviisi ei saanud pidada „enam kui absoluutselt vajalikuks“, et saavutada eesmärk, milleks oli põgenemise tõkestamine ja vahistamine või ohu ärahoidmine. EIK tuvastas selles osas artikkel 2 rikkumise.

Menetluslikust küljest märkis EIK, et uurimises esines silmatorkavaid puudujääke. Näiteks uurimine kestis üle 11 aasta ning juhtum saadeti neljal korral prokuröri tagasi, kuna uurimisel oli olulisi puudusi. Uurimisasutused käsitlesid operatsiooni planeerimise ja kontrolli küsimust vaid pealiskaudselt. Selles osas tuvastas ka EIK artikkel 2 rikkumise.

EIK leidis, et Rumeenial tuleb kaebajale maksta 65 000 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ning 8630 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

30. august 2022

Lahend 8647/12 - positiivsed kohustused

Y.G. vs. Venemaa

Artikkel 8-1

Asjaolud

HIV-positiivne ja hepatiiti põdev kaebaja ostis Moskva turult andmebaasi, mis sisaldab enam kui 400 000 Moskvast ja selle piirkonnas registreeritud inimese isikuandmeid, samuti teavet HIV-i ja AIDS-i ning hepatiiti põdevate inimeste kohta. See sisaldas ka teavet kaebaja isikuandmetest, sealhulgas tema terviseandmeid. Kaebaja esitas kaebuse Vene Föderatsiooni juurdluskomiteele, kes keeldus uurimist läbi viimast. Tema kaebus selle otsuse peale jäeti rahuldamata.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 8 ja 13 ning leiab, et õiguskaitseorganid olid ebaseaduslikult kogunud, hoiustanud ja sisestanud tema terviseandmed andmebaasi ja nad ei suutnud tagada tema andmete konfidentsiaalsust. Samuti kurdab kaebaja ebatõhusa uurimise üle.

EIK seisukohad

EIK leidis, et kaebaja kaebust tuleb hinnata ja uurida artikkel 8 tähenduses. EIK märkis, et on vaieldamatu, et ametivõimudel oli juurdepääs enamusele andmebaasis olnud andmetele. Kuigi vaieldi selle üle, kas siseministerium koostas andmebaasi, ei olnud juhtumi kontekstis muud seletust kui see, et kõnealustele andmetele juurdepääsu omanud riigiasutused ei suutnud ära hoida andmete lekkimist ega suutnud tagada nende konfidentsiaalsust. Selle tulemusel muutusid need andmed avalikult kättesaadavaks, mis hõlmas kostjariigi vastutust. EIK märkis, et on oma praktikas korduvalt rõhutanud asjakohaste kaitsemeetmete tähtsust terviseandmete edastamise ja avalikustamise takistamiseks. Seetõttu leidis EIK, et ametivõimud ei olnud kaitsnud kaebaja terviseandmete konfidentsiaalsust, millega rikuti ka asjakohaseid siseriiklikke sätteid.

EIK märkis ka, et ametivõimud ei olnud kunagi asja uurinud, hoolimata olemasolevatest tõenditest, õigusliku raamistiku olemasolust ja uurimist välistavate põhjuste puudumisest.

EIK järeldas, et järelikult ei olnud ametivõimud täitnud oma positiivset kohustust tagada kaebaja õiguste piisav kaitse tema eraelu kaitseks ja tuvastas artikkel 8 rikkumise.

EIK leidis, et Venemaa peab kaebajale maksma mittevahalise kahju hüvitiseks 7500 eurot ning kulude katteks 2000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

1. september 2022

Lahend 26922/19 - diskrimineerimise keeld

P.C. vs. Iirimaa

Artikkel 14 ja protokoll nr 1 artikkel 1

Asjaolud

Kaebaja mõisteti 2011. aastal seksuaalsüütegude sooritamise eest 15-aastane vangistus. Kaebajal oli sotsiaalkindlustusmaksete tegemise tõttu õigus saada riikliku pensioni 66 aasta vanuselt. Kaebajale keelduti vangistuse ajal riikliku pensioni maksimisest. Keeldumine põhines siseriiklikel õigusaktidel, mida kohaldatakse kõikidele vangistuses viibivatele või vahi all olevatele isikutele. Kaebaja otsustas

pöörduda kohtusse ja nõudis mitme siseriikliku sätte põhiseaduse vastaseks tunnistamist ning 100 000 eurot saamata jäänud tulu. Kaebaja viitas kohtusse pöördudes ka mitmetele EIÕK artiklitele nagu näiteks diskrimineerimise keelule. Iirimaa ülemkohus tegi kaks otsust aastatel 2017 ja 2018. Esimeses tuvastas, et riikliku pensioni maksmata jätmine puudutab ainult neid, kes olid „täielikult süüdi”. Seetõttu on see karistusviis, mida kohaldatakse kohtuväliselt. Ülemkohus tegi otsuse kaebaja kasuks, kuid ei määranud kaebajale õiguskaitsevahendeid. Valitsus tegi kaebajale vahemakse summas 7500 eurot. Teises otsuses ülemkohus otsustas õiguskaitsevahendite üle ja tunnistaks kehtetuks sotsiaalhoolekande konsolideeritud seaduse (artikli 249 lõike 1 punkt b). Kuid see ei tähendanud, et kaebajal oli automaatselt õigus hüvitisele. Kohus otsustas, et kui kaebajal oleks vanglas viibimise ajal õigus saada hüvitisi, tekitaks see uue seadusandliku õiguse, mis oleks otseselt vastuolus seadusandja tahtega. Kohus määras kaebajale hüvitiseks 10 000 eurot.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 14 ja 13 ning protokoll nr 1 artiklile 1 ja leiab, et teda diskrimineeriti mitmel alusel ning tal ei olnud rikkumiste kõrvaldamiseks tõhusat õiguskaitsevahendit.

EIK seisukohad

Artikkel 14 koostoimes protokoll nr 1 artikliga 1

Kaebaja väitis kolme tüüpi diskrimineerimist:

- 1) Vanusega seonduv diskrimineerimine. EIK märkis, et sotsiaalkindlustusmaksete peatamine on kehtinud ka tööealiste inimeste toetustele ja seega ei saanud see olla otseselt pensioniealisi vange diskrimineeriv. Kaudse vanuselise diskrimineerimise osas oleks vaja näidata, et meede oli vanemaealistele inimestele ebaproportsionaalselt mõjunud. Kaebaja oli rääkinud oma isiklikust olukorrast, kuid ei esitanud mingeid tõendeid selle kohta, mis oleksid seotud kõnealuse rühmaga, samas kui siseriikliku menetluse tõendid näitasid, et vanemad vangid olid saanud vanglas tööle asuda. EIK leidis, et vanuselise diskrimineerimise küsimus on kaebaja poolt põhjendamata.
- 2) Diskrimineerimine seoses sissetuleku allikaga või tasemega. EIK märkis, et igaühel, olenemata nende sissetulekutasemest, võeti vanglakaristuse kandmise ajal õigus saada riiklikku pensioni. Kaebaja väitis kaudset diskrimineerimist, kuna meede oli ebaproportsionaalselt mõjutanud inimesi, kellel ei olnud muud sissetulekuallikat. EIK aga leidis, et muude sissetulekuallikatega ja muude sissetulekuallikateta kinnipeetavatelt riikliku pensioni äravõtmise erinev mõju ei olnud seotud nende isikustatuse ühegi aspektiga artikli 14 tähenduses ega kuulunud seetõttu selle sätte kohaldamisalasse.
- 3) Diskrimineerimine seoses süüdimõistetud vangi staatusega. EIK märkis, et see võib kindlasti olla „muu staatus” artikli 14 tähenduses, võrreldes teiste inimestega, kellelt on võetud vabadus. Samas EIK leidis, et isikuid, keda hoiti kinni tsiviilõiguse alusel psühhiaatriaasutustes ravi eesmärgil ja süüdimõistetud vangid, keda peeti kinni kriminaalkorras peamiselt karistuse eesmärgil, ei ole võrreldavad rühmad.

EIK jõudis järeldusele, et diskrimineerimist ei olnud ning seetõttu ei esinenud ka artikkel 14 rikkumist koostoimes protokoll nr 1 artikliga 1.

Teised artiklid

Seoses protokoll nr 1 artikkel 1 üksi rikkumisega märkis EIK, et kaebaja pensionimakseid peeti kinni ajal, mil kaebajal ei olnud seadusest tulenevalt õigus vastavaid makseid saada. Seega ei saa neid käsitleda „valdusena” protokoll nr 1 artikkel 1 tähenduses ja selle osas on kaebus vastuvõetamatu.

Seonduvalt artikliga 13 leidis EIK, et õiguskaitsevahendi tõhusus ei sõltunud kindlusest, et otsus langetatakse kaebaja kasuks. Kuna kaebaja oli esitanud kaebuse põhiseaduse alusel, osundas EIK, et riikidel on põhiseaduslike küsimuste kindlaksmääramisel kaalutlusruum. EIK rõhutas, et antud juhul oli kaebaja vaidlustus olnud edukas ning ta oli makse saanud. Isegi kui kaebajale määratud hüvitis ei vastanud tema soovidele, ei olnud riik jätnud täitmata oma kohustust teha kaebajale kättesaadavaks tõhusad õiguskaitsevahendid. EIK pidas artikli 13 alusel esitatud kaebust selgelt põhjendamatuks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

1. september 2022

Lahend 24547/18 - austus eraelu vastu

Thörn vs. Rootsi

Artikkel 8-1

Asjaolud

Kaebaja sai liiklusõnnetuse käigus raskeid kehavigastusi, mille tõttu sattus ta ratastooli. Samuti põhjustasid need talle tugevat kroonilist valu. Pärast seda, kui ta oli proovinud Rootsi turul lubatud ravikanepit ilma märgatavate tagajärgedeta, otsustas ta end kanepiga ravida. Selleks hakkas ta kasvatama ebaseaduslikult kanepit enda tarbeks. Selle kasutamine parandas oluliselt tema elukvaliteeti. Kaebaja suhtes algatati kriminaalmenetlus, mis jõudis ülemkohtusse. Lõpuks mõisteti kaebaja süüdi narkootiliste ainete valmistamises ja talle määrati rahatrahv ligikaudu 520 eurot.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 8.

EIK seisukohad

EIK märkis, et kaebaja süüdimõistmine ja talle määratud rahatrahv olid kaasa toonud sekkumise kaebaja õigusesse, et austataks tema eraelu. Sellega seoses, kas see oli „demokraatlikus ühiskonnas vajalik”, märkis EIK, et uuritav küsimus oli selles, kas ametivõimud on rikkunud kaebaja õigust tema eraelu austamisele, kui nad ei vabastanud teda üldisest kriminaalvastutusest. Ametivõimude huvi kaebaja konkreetse juhtumise oli olnud peamiselt siseriiklike narkootikumide ja ravimeid käsitlevate õigusaktide järgimise ja jõustamise tagamine, samas kui kaebaja huvi seisnes selles, et leida viis oma valu leevendamiseks. Kohtuasi ei puudutanud aga vabadust võtta vastu konkreetset ravi või sellest keelduda ega valida alternatiivset raviviisi, mis oli enesemääramise ja isikliku autonoomia põhimõtete seisukohast ülioluline. Kaasus puudutas narkootiliste ainete litsentseerimata tootmist ja kasutamist – valdkonda, milles riigivõimudel oli lai kaalutlusruum.

Ülemkohus ei seadnud kahtluse alla kaebaja väiteid tema valu kohta ja selles osas, et tema toodetud kanep aitab teda vastu ega ka seda, et ravimid, millele tal muidu oli juurdepääs, olid tema valu leevendamisel vähem tõhusad ja kõrvaltoimetega, mida ta oleks mõistlikult soovinud vältida. Samas pidas ülemkohus arusaadavaks, et kaebaja oli hakanud tegelema kanepi kasvatamise ja kasutamisega, et saada valule leevendust ning, et süütegu oli seetõttu teatud mõttes vabandatav. Samuti leidis ülemkohus, et tegemist ei olnud konkreetse narkootiliste ainete leviku ohuga ja selles kontekstis ei sisaldanud ka kõnealune kanep kõrgel tasemel THC-d. Sellest tulenevalt leidis EIK, et ülemkohus oli kvalifitseerinud kaebaja teod vaid kergeks süüteks ja määranud rahatrahvi summas, mis oli väiksem sellest, mida tavaliselt peetakse õiglaseks karistuseks vaidlusaluse kanepikogusega seotud süüteo eest. Ülemkohus oli võtnud arvesse kaebaja huvi leida tõhusat valuvaigistust ja kajastanud seda trahvi määramisel.

EIK märkis ka, et miski ei viidanud sellele, et kaebajal puudusid vahendid selle trahvi tasumiseks või selle tasumine oleks olnud talle muudel põhjustel eriti koormav või karistusel oleks olnud muid negatiivseid tagajärgi.

EIK ei leidis, et Rootsi ametivõimud on jäänud antud asjas oma laiaulatusliku kaalutlusruumi piiridesse ning seetõttu ei esine asjas artikkel 8 rikkumist.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

1. september 2022

Lahend 885/12 - positiivsed kohustused

Safarov vs. Aserbaidžaan

Protokolli nr 1 artikkel 1

Asjaolud

Kaebaja raamat avaldati ühel vabaühenduse veebisaidil. Kui kaebaja sai sellest teada, siis ta esitas sellele vabaühendusele nõude, et tema raamat eemaldataks selle vabaühenduse veebisaidilt. Peale nõude saamist tema raamat eemaldati sellelt veebisaidilt. Kaebaja esitas siseriiklikele kohtutele ebaõnnestunud tsiviilhagi, kus tugines siseriiklikule autoriõiguse seadusel ja väitis, et vabaühendus (kostja) reprodutseeris tema raamatu digitaalse versiooni ja avaldas selle oma veebilehel ilma tema loata või talle autoritasu maksmata. Kaebaja hagi ei olnud tema jaoks edukas.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja protokolli nr 1 artiklile 1 ja EIÕK artiklile 6 ning kaebab Aserbaidžaanis suutmatuse üle kaitsta tema intellektuaalomandist tulenevaid huve ning, et siseriiklike kohtute otsused ei ole põhjendatud.

EIK seisukohad

EIK märkis, et kaebaja raamatu reprodutseerimine ja selle internetis avaldamine ilma tema nõusolekuta mõjutas kaebaja õigust oma omandit rahumeelselt kasutada. Kuigi käesolevas asjas oli vaidlus olnud eraõiguslike isikute vahel, siis oli riigil ikkagi positiivne kohustus rakendada vajalikke meetmeid omandiõiguse kaitseks.

Kaebaja ei väitnud, et autorite õigused ei olnud siseriikliku õigusega piisavalt kaitstud, vaid et kehtiva õiguse kohaldamine kohtute poolt tema juhtumi puhul oli olnud ebaseaduslik ja meelevaldne. Siseriikliku õiguse kohaselt oli tema teose kasutamiseks üldreeglina nõutav autori luba ning autoritasu maksmine. Siseriiklikud kohtud samas ei rahuldanud kaebaja hagisid, sest tuginesid mitmele erandile üldreeglis:

1. Reprodutseerimine eranditult isiklikuks otstarbeks. EIK märkis, et käesoleval juhul oli kostja siiski juriidiline isik ega kasutanud kaebaja raamatut eranditult isiklikuks otstarbeks. Kostja oli teinud selle piiramatule arvule lugejatele veebis kättesaadavaks. Lisaks ei kehtinud see siseriikliku õiguse erand raamatute tervikuna reprodutseerimisele ja siseriiklikud kohtud ei olnud tuvastanud, et kaebaja raamatut ei olnud tervikuna reprodutseeritud.
2. Reprodutseerimine arhiivides ja õppeasutustes konkreetsetel juhtudel. EIK hinnangul ülemkohus ei käsitlenud täpsemalt kaebaja argumenti, et kostja ei kuulu ühtegi nimetatud kategooriasse, märkides vaid, et tema raamat on avaldatud kostja veebisaidi raamatukogu rubriigi all eesmärgiga anda teavet riigi ajaloo kohta. Samuti väitis valitsus, et sellel ei olnud ärilist eesmärki. EIK leidis, et siseriiklikud kohtud pidid tõlgendama asjakohast sätet nii, et see

hõlmaks kostja pakutavaid võrguteenuseid mõiste „raamatukogud” all. Isegi kui eeldada, et neid teenuseid võiks pidada selle mõistega hõlmatuks, ei olnud kohtud maininud, milline siseriiklikus sättes ette nähtud konkreetne juhtum võiks õigustada raamatu ilma loata reprodutseerimist. Kuna kostja oli muutnud kaebaja raamatu veebis vabalt kättesaadavaks ja seega praktiliselt kogu maailmale, oli selle siseriikliku sätte kohaldamise õigustamiseks vaja kohtute üksikasjalikku põhjendust.

3. Levitamisoõiguse ammendumine. Levitamisoõiguse ammendumise eeskirjas viidati teoste seaduslikult avaldatud ja fikseeritud koopiatele, mis lasti ringlusse müügi teel materiaalsete esemetena. Kuigi kaebaja avaldas oma raamatu ja füüsilised koopiad olid raamatuturul saadaval, ei viita miski sellele, et ta oleks kunagi lubanud selle reprodutseerimist ja digitaalsel kujul üldsusele edastamist. EIK hinnangul ülemkohus ei selgitanud, miks ta pidas seda siseriiklikku sätet juhtumi asjaolude seisukohast oluliseks.

EIK leidis, et üldiselt ei olnud siseriiklikud kohtud esitanud põhjendusi, mis kinnitaksid, et eespool nimetatud siseriikliku õiguse erandid võiksid olla antud olukorras õiguslikuks aluseks. Seetõttu järeltas EIK, et vastustajariik ei olnud seega oma positiivset kohustust täitnud ning EIK tuvastas protokolli nr 1 artikkel 1 rikkumise. EIK leidis, et pole vaja uurida kaebust artikli 6 valguses.

EIK leidis, et Aserbaidžaan peab kaebajale maksma varalise ja mittevaralise kahju hüvitiseks 5000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)